

Sekterism i aktivism

I alla gemenskaper som blir bestående uppstår sekteristiska dynamiker. Problemet med sekterism kan vara stor där deltagare spenderar väldigt mycket tid med varandra som exempelvis företag, statliga organ, arbetsplatser och i familjer. Sekterism kan även uppstå i solidaritets- och vänstergrupper och i annan aktivism som producerar identitet mellan deltagarna.

Sekterism förstås här som metoder och dynamiker som gör att en institution, organisation eller grupp inte tar in kritik, moral eller lösningar från andra grupper eller från oliktankande. Samtal, dialoger och kritik underordnas rörelsens logik. Sekterism hindrar motsättningar. Sekterism är en dialog- och konfliktdämpande mekanism. Sekterism ska alltså inte här förstås som en egenskap. Det intressanta här är inte sekter, utan sekteristiska dynamiker inom all aktivism, inom antisekteristisk aktivism.

Kritik mot den egna kampen ses som negativt

Gandhi hävdar att motstånd behöver skilja på handling och person. Kämpa inte mot personer utan mot handlingar. Lyft och stärk dina motståndare samtidigt som motståndet trappas upp. Nedanstående lista handlar bara om kritik mot den egna kampen. Jag tar här inte upp offentlig kritik mot personer, vilket gärna blir mobbning, övergrepp och psykiskt våld.

- Enhet och samstämmighet ses inte som enfald utan som styrka. Ett intimitetens konsensus uppstår, det är så underbart när vi förstår varandra, tänker samma.
- Kritik behandlas inte som en gåva eller möjlighet till finslipning och uppfinnande utan som bråk, som knivhugg i ryggen, som negativt för rörelsen. En kritiker stämplas som en splittrare, som svikare.
- De som är kritiska fryses ut. Utfrysning är accepterat i rörelsen. Eller också får de vara med, men de ignoreras. Det är ju de som skapat konflikten. "Det är tråkigt men de får på ett sätt skylla sig själva."
- Genom att stämpla kritiker som splittrare, konfliktskapare, bråkmakare neutraliseras kritiken. Att angripa oliktankande individer accepteras men kritik mot rörelsen eller dess metoder är oacceptabelt. Gandhis tanke att skilja på sak och person praktiseras, fast omvänt. Kampen får

inte kritiseras, men personangrepp är ok.

- Kritik stämplas som intellektualism. Jaha, så man måste vara expert för att vara aktivist.
- Kritik definieras som angrepp, inte som en gåva. "Jag känner mig sårad." Gråt och känslor görs inte till positiva och konstruktiva sätt att stärka sårbarhet och konflikter. Istället koketterar de som "känner sig" kritiserade med sitt gråtande. Gråt övergår från sårbarhet till en maktteknik.
- Kritik mot den egna gruppen definieras som kränkning eller övergrepp.
- Kritiska grupper ignoreras istället för att kritiseras tillbaka. På så sätt undviks dialog.
- De som har bra åsikter och de som har fel åsikter särskiljs. De som har fel måste ha något dolt syfte. Deras synpunkter bortförklaras.
- Kritik bortförklaras som privat upplevelse.
- Om någon har problem med hur "vi gör det här" så är det de själva som har problem. Inom sekteristiska terapiformer finns tekniker för att psykologisera en kritiker. Till synes bejakas dennes "upplevelse" och sedan ska denne ledas till insikt om "sitt" problem.
- Jantelagen används för att neutralisera kritiker: Skulle era metoder vara så mycket bättre?
- Konfliktlöshet och harmoni ses som positivt snarare än tecken på effektiv dominans, utfrysning av oliktankande och stagnation.

Vi och dom

- Identitet blir viktigt. Kännetecknen används för att identifiera sina egna.
- En moral för de egna och en annan mot mot de andra. Förtryckare, de som jobbar åt fienden, måste tåla mer än den förtryckte. Att folkrörelser inte får utrymme i massmedia ses som förtryck, att man internt misstänkliggör och straffar de som är oliktankande accepteras. Att aktivister försvarar sig mot polisen är olyckligt men måste "förstås". Att affärsinnehavare eller poliser försvarar sig mot aktivister är repression eller våld.
- Den egna organisationen ställs ovanför den allmänna moralen i samhället. Man offrar enskilda för att skydda rörelsen. Demokrati som kritiskt byggande och uppfinnande gäller staten, inte oss.
- Traditionella folkrörelser och vänstergrupper har möjlighet att ta

formella beslut om att utesluta någon för att ha brutit mot gruppens stadgar eller syfte. Den nya tekniken inom sekteristiska grupper att istället ignorera, dra sig undan och frysa ut kritiker och oliktankande. Utfrysningen döljs genom att inte kritisera den som fryses ut. Då får denne inte heller möjlighet att försvara sig.

- Personangrepp och personkritik mot högerpolitiker är ok, men internt är bara peppning accepterat.

Vi är många - vi är folket - vi är världens röst

- Sig själv är nog: Alla är ju välkomna hos oss - så varför ta hänsyn till de grupper som själva ställer sig utanför. De som håller sig utanför vårt arbete måste ju vara sekteristiska.
- De som dominerar bestämmer. Den som begär ett gemensamt beslut genom omröstning ses som byråkratisk, traditionalist, auktoritär eller krånglig.
- Olikhet idealiseras men slätas ut genom att istället lyfta fram minsta gemensamma nämnare, det vi är eniga om.
- Kontroversiella och kritiska grupper bjuds inte in till koalitioner. De som är med oss är med.
- Alla spännande grupper indefinieras i den egna rörelsen. Rörelser i tredje världen, vänstern, feminismen, folket, exploateras och identifieras som "oss".

Informalism och platt struktur

- Informella massmöten med spontana karismatiska talare benämns som platt struktur.
- Informella ledare döljs med: "Vi har inga ledare."
- Nätverk idealiseras. Nätverk där inga (gemensamma och demokratiska) beslut begränsar oss eller hindrar oss ses som öppet, platt och strukturlöst.
- Marknad blir beslutsformen. "Demokrati" uppfattas som byråkrati och traditionalism.
- Gemensamma beslut undviks genom "process". Diskussioner under stormöten uppfattas som pågående process. Process ersätter beslut vilka anses statiska. Halvt dolda beslut av redaktionskommittéer,

självvalda råd och aktionsgrupper döljs som tillfälliga eller som pågående process.

- Demokratiska organisationer och folkrörelser uppfattas som gammaldags, de betecknas som hierarkiska. De kallas gamla rörelser. Strukturlöshet och nätverk kallas nya sociala rörelser.
- Man startar hellre nya nätverk och kampanjer än att starta grupper inom traditionella organisationer.
- Deltagare reduceras till åhörare. Kända talare, massmöten, panelsamtal och stora demonstrationer hindrar allas deltagande. Smågrupper, arbetsgrupper och rundabordssamtal hinns inte med.
- Specialisering, arbetsdelning och expertis ses som elitism och motverkas. En grupp ska vara hel i sig själv. Den ska inte vara beroende av kunskap i andra grupper. Genom att vara hel och inte en del undviks beroende av organisationer och folkrörelser.
- Följ oss eller lämna oss. Vi talar inte om vad du ska göra så tala inte om vad vi ska göra. Vill du vara med så får du låta bli att kritisera eller ställa krav, allt är frivilligt, du slipper vara med om du inte vill.
- Mysighet sätts som avgörande värde. De som inte platsar i det mysiga hamnar utanför. De som inte är tillräckligt mysiga blir inte inbjudna.
- Kotteri. Vänskap och intimitet sätts som avgörande värde. Istället för offentliga inbjudningar så inbjuds de som är vänner, de som känns trygga.

Insikt och insatta

- Nivåer av insikt. Information går bara till de som är insatta, har rätt insikt, förstår vad det handlar om. Andra får en modifierad eller förenklad version beroende på hur insatta de är eller vilken nivå av insikt de nått. Helt utomstående får en ännu mer anpassad version.
- Kritik får bara vara intern i en inre, intim krets. Offentlig kritik som andra utomstående medborgare kan ta del av, ses som svek, sårande, förräderi eller dålig kamratanda.

Per Herngren

2004-01-28, redigerad 2013-02-25, version 1.4.1

Referens

Per Herngren, [Sekttekniker i radikala grupper](#), 2004.

Jo Freeman, [The Tyranny of Structurelessness](#), 1970.

Maktkritik döljer lydnad: Sara Ahmed

Norm- och maktkritik får ibland funktionen att dölja protestgruppers och organisationers lydnad. Det kamouflerar lydnaden till förtryckande ordningar och lagar, visar queerfeministen Sara Ahmed.

Kritik som självillusion

Normkritik kan göra det möjligt att samarbeta med en maktordning utan att begripa det som underordning och delaktighet. Som om vi genom kritiken skulle hamna utanför ordningen.

Maktkritik skyddar, enligt Sara Ahmed, effektivt organisationer från att begripa sig som delaktiga och därmed medbrottsslingar i våld och förtryck. "I realized how the presumption of our own criticality can be a way of protecting ourselves from complicity." [1]

Kritik blir i så fall ett medel för att slippa tränga ännu längre in i maktordningen och göra motstånd. Utan den självrättfärdiggörande kritiken skulle organisationen bli tvungen att bryta lagen för att ingripa och stoppa ett värre brott.

Målsättningsdokument kamouflerar makt

Kritik som kamouflageteknik liknar hur målsättningsdokument, manifest och radikala handlingsprogram ibland används i organisationer som kamouflagetekniker. Ett handlingsprogram fungerar då, enligt Sara Ahmed, som ersättning för ingripande: "it is as having a policy becomes a substitute for action." [2]

Per Herngren

2013-10-10, version 0.2

Tack till Queera & postdisciplinära läsgruppen vid Genusvetenskapen, Göteborg för intressant samtal om Sara Ahmeds text.

Referens

Sara Ahmed, *On Being Included Racism and Diversity in Institutional Life*, London: Duke University Press, 2012.

Fotnoter

[1] Sara Ahmed, *On Being Included Racism and Diversity in Institutional Life*, London: Duke University Press, 2012, p 3.

[2] Sara Ahmed, *On Being Included Racism and Diversity in Institutional Life*, London: Duke University Press, 2012, p 11.

Kritik är nödvändigt och bra

Artikeln var 1997 publicerad i Plogbillen som ett svar på kritik mot plogbillsrörelsen från deltagare i Socialekologisk Aktion.

Jag tycker att det är bra att [plogbillsrörelsen](#) äntligen får öppen och genomtänkt kritik. Tidigare har kritiken ofta varit intern inom rörelsen, snabbt avfärdande som i en del insändare eller förtal bakom ryggen på oss plogbillar.

Det finns en rad antidemokratiska tendenser inom plogbillsrörelsen som måste diskuteras öppet. De grupper som inte för protokoll utestänger andra från möjligheten att ta del av beslut och ändra dem. När beslut eller veton ignoreras körs demokratin över. Aktivister censurerar sej själva eller vågar inte lägga in veton.

Borgerliga revolutionen

Plogbillsrörelsen är ett barn av vår tid. Och vår tid är en del av upplysningen och den borgerliga revolutionen mot kungadöme och feodalism. Revolution är en övergång från ett system till ett annat. Denna övergång har aldrig gått snabbt. Den borgerliga revolutionen är ännu inte genomförd fullt ut i sin fulla potential. Det går också att prata om feministiska, socialistiska eller gröna revolutioner. Dessa är alla påbörjade men inte någonstans fullt genomförda. Alla dessa revolutioner har dessutom något att lära plogbillsrörelsen. Vi är inte som vi kanske tror alltid i frontlinjen.

Den borgerliga revolutionens innovationer och verktyg som ex valberedning är till för att motverka vän-kotterier. När grupper inom plogbillsrörelsen rekryterar själva, bildas kotterier bestående av vänner samt eliter av tillräckligt trevliga aktivister. Folkrörelserna i Sverige har en rad viktiga kriterier för demokrati som vi plogbillar ännu inte lyckats genomföra. Vi behöver ett radikalt experimenterande och utvecklande av folkrörelsernas principer inom plogbillsrörelsen. Vi använder en del av feminismens verktyg under möten, som ex rundor och stämningsunderlättare. Vi har utvecklat egna verktyg som sexismobservatör och förtrycksobservatör. Man kan säga att feminismens experimenterande med demokratiska verktyg är ett försök att fullfölja vad den borgerliga revolutionen under tidigare sekel påbörjade.

Varje gång som en samhällsmedborgare har kritik mot plogbillsrörelsen men inte tar upp den till debatt, undanhålls viktiga synpunkter. De demokratiska visionerna med yttrandefrihet, offentlig kritik istället för illvilligt förtal, är egentligen genialiskt kreativt. Maximera kritiken och tryggheten. Minimera (själv)censur och baktaleri.

Både Mathias Wågs och Linus Brohults artiklar har många intressanta synpunkter som vi behöver reflektera över och låta oss påverkas av. Flera av oss kanske upplever att deras ideologier är oss främmande. Men kritik kan inte

avfärdas eller bortförklaras med att kritikerna inte har samma grundsyn på demokrati och våld. Om vi gör ett sådant avfärdande så använder vi en av sekterismens skydd mot yttervärlden.

Att bejaka kritik innebär inte att man undviker att säga emot. Det är större respekt mot kritikern att ärligt ge sej in i debatten med alla invändningar. Då har den andra möjlighet att förklara sej och överbevisa mej med nya argument. Det är omöjligt att överbevisa den nickande lyssnaren. Jag tänkte börja reflektera över Mathias Wågs synpunkter.

Plogbillarna skulle enligt honom drabbas av sekteristiska tendenser just för att vi har en snäv definition på [civil olydnad](#) som vi aggressivt slår vakt om och är ovilliga att diskutera. Men jag har aldrig träffat någon inom plogbillsrörelsen som tycker att civil olydnad är den bästa eller den enda metoden. Det skulle i så fall vara när Linus Brohult i början av nittiotalet var med i plogbillsrörelsen. Han drev då att civil olydnad var bra i sej.

Civil olydnad är en metod som utvecklades av Thoreau 1849. Den har en viss dynamik som är ytterst användbar om man vill bekämpa lydnad och människors rädsla för straff. Men det finns ju naturligtvis en rad andra metoder. Jag tror att vi plogbillar har varit lite dåliga på att tydliggöra detta. Att vi sysslar med civil olydnad behöver inte innebära att alla andra ska göra det.

Jag håller dock inte med Mathias om att en smal definition eller en aggressiv diskussionsteknik skulle vara sekteristiskt. Jag tycker vi är alldeles för snälla i offentliga diskussioner. Och jag tycker att breda definitioner på politiska begrepp ofta gör dem urvattnade. Civil olydnad är en lite udda metod som inte ska blandas samman med direkt aktion eller andra företeelser.

Mathias föreslår också att en dialog med makten och den etablerade offentligheten skulle vara ointressant. Jag tror att om vi inom plogbillsrörelsen inte skulle vara öppna för och intresserade av kritik och dialog från "makten" (kapital, lagen, fackföreningar, kyrka, stat) så skulle vi inom några månader sekteriseras. Vi skulle börja tro att vi har sanningen som inte ska behöva utstå någon kritik från de "orättfärdiga".

”Borgerliga medier”

När det gäller offentliga etablerade media så är det självklart så att de utnyttjar oss, förvränger det vi säger och ibland är allmänt elaka. (Jag tycker dock att flera anarkistiska rmedier förvränger vårt budskap mycket värre. I en anarkisttidning är några av oss plogbillar uttryckligen förbjudna att debattera.)

Men en bojkott från plogbillsrörelsens sida mot etablerade medier skulle innebära att vi undvek att försöka gå i dialog med de åtta miljoner människor som inte prenumererar på Hopp & Motstånd.

Jag tror vi plogbillar har en skyldighet att ställa oss till svars inför andra medborgare. Majoriteten är förmodligen emot ett stopp av vapenexporten. Vi måste ställa upp när denna majoritet använder sina ofullkomliga medier för att försöka förstå oss bättre.

Mathias använder beteckningen borgerliga medier för de etablerade medierna. Men alla medier är väl borgerliga? Hopp & Motstånd är en borgerlig tidning i den bemärkelsen att den bygger på en rad borgerliga värderingar om yttrandefrihet, allas rätt till information, kamp mot censur etcetera.

Den borgerliga revolutionen mot feodalismen är ännu inte genomförd. Hopp & Motstånd försöker radikalisera de borgerliga rättigheterna så att även de som inte har pengar eller makt att äga egna tidningar ska kunna yttra sej. Det ska de kunna göra även om de är emot oss – speciellt om de är emot oss.

De borgerliga ideologierna driver att även de som vi tycker sämst om har mänskliga rättigheter som ex yttrandefrihet, och rätten att kritisera. En dialogbojkott mot de oliktänkande, de som inte är tillräckligt revolutionära, skulle vara kontrarevolutionärt gentemot den borgerliga revolutionen.

Postmarxisten Laclau har visat hur en revolution och en befrielse måste innehålla en del av det gamla, annars skulle det gamla återuppstå. En sydafrikansk aktivist sa en gång att postapartheid också kommer att innehålla apartheid. Hon sa också att en motrörelse innehåller det den är emot. Det går inte att skapa något nytt ur intet. Vi måste fortsätta den borgerliga revolutionen mot feodala tendenser om det så är auktoritetstro eller illusioner som skapas genom maktdelegering (kallas för decentralisering). Vi kan inte vara totalt emot den borgerliga revolutionen. En sådan totalisering är omöjlig.

Jag tycker inte vi ska avfärda borgerliga, liberaler, maktmänniskor eller reformister utan snarare se om vi kan mötas och gå vidare tillsammans, åtminstone i några frågor. Alternativet är någon sorts diktatur där de orättfärdiga inte får vara del av framtidens samhälle. Detta måste plogbillarna kämpa emot.

Jag tror att den som tar ifrån sin motpart makten utan att lyssna på dennes åsikter blir korrumpad av sin nyvunna rättfärdiga makt.

Ledare inom plogbillsrörelsen

Mathias har en viktig poäng när han skriver att media skapar inofficiella ledargestalter som identifieras med rörelsen. Plogbillarna har lite tafatt försökt att lösa detta med mediariktlinjer och rotation. Vi deltar ofta inte ensamma i intervjuer i samband med aktioner. Vi försöker se till att varannan intervjuad är kvinna. Själv säger jag nej till ungefär åttio procent av alla tidningar och mediabolag som ringer mej. Jag försöker förmedla andra namn istället. Detta fungerar ibland mycket bra. Men ofta misslyckas vi.

Mathias kritiserar plogbillarna för att vi försöker indefiniera oss i samhällsdebatten. Jag tycker att det är viktigt att vi både definieras som en del av samhällsdebatten och att vi anser oss vara en del av samhället. Samtidigt måste vi våga riskera att bli utdefinierade. Då utmanar vi andra att också våga bli utdefinierade. Det finns dock ingen anledning att själva utdefiniera oss, att bygga upp gränser gentemot andra medborgare.

Vidare kritiserar Mathias oss för att vi försöker utdefiniera djurrättsaktivister och antifascister. Jag förstår kanske inte riktigt vad han menar, men alla plogbillar är väl antifascister och vi har medlemmar som har befriat djur från fångenskap.

Det vi försöker kritisera är antidemokratiska konspiratoriska inofficiella (hemliga utestängande) tendenser samt våld. Vi tar avstånd från aktioner där aktivister riskerar andra människors liv eller hälsa. Bränner man ner en lastbil så riskerar man vanligtvis att det är någon luffare eller chaufför som gömt sej på flaket för att få sej en tupplur. Vi har inte den rätten att offra andra människor för vårans kamp.

Mathias menar att "angripa folkrörelser man inte är fullt överens med i

borgerliga media, bara stärker repressionen mot alla radikala rörelser”.

Jag tycker det är viktigt att plogbillarna får kritik i massmedia. Debatt är nödvändigt. Den rörelse som försöker dämpa den offentliga kritiken mot oss plogbillar gör oss bara en björntjänst.

Jag tror dock att Mathias missförstår oss när han skriver ”full överens med”. Det låter som om det bara var några meningsskiljaktigheter mellan oss. Själv tycker jag att hemliga grupper om det så är säkerhetstjänster eller aktivister är ett hot mot rättvisa, fred, frihet och demokrati. Dessa grupper står på intet sätt nära plogbillsrörelsen. De är vår motpart. De tillhör den företeelse som vi kämpar emot. Men motparten är också vår dialogpartner.

För att inte det ska bli missförstånd vill jag dock förtydliga att alla rörelser självklart har några saker hemliga för utomstående. Detta kan vara medlemsregister, stödpersoner, platsen där flyktingar gömmer sej, kontakter med andra länders aktivister etcetera. Men i ett land som Sverige där ”repressionen” är relativt mjuk måste den största delen av rörelsens arbete vara öppen. Rörelsen blir annars kontrarevolutionär genom att offentligheten och medborgarnas insyn minskar samt elitistisk eftersom aktivisterna måste ha en speciell insikt om sanningen eftersom de inte tror sej behöva de alltför oliktankandes kritik.

Dialog är tal

Mathias menar att öppenheten kan föras genom pressmeddelanden, bokhandlar, demonstrationer, boxadresser och tidningar. Själv är jag starkt emot en demokrati där det offentliga samtalet bara går åt ett håll, alltså genom medier. Det offentliga samtalet ska främst vara just sam-tal öga mot öga. Det är en myt att kalla debatter som är förmedlade genom medier för offentliga samtal. Samtal är tal. Massmedier bryter samtalet för att i bästa fall skapa ett djupare samtal senare. Medier är offentliga monologer.

I den borgerliga ideologin på sjutton- och artonhundratalet så skulle den allmänna opinionen bildas genom offentliga samtal på salonger och kaféer. Då var det bara de besuttna som inte ansågs vara åsiktsmässigt beroende av en herre som fick vara med. Alla deltagare skulle vara självständiga.

Arbetarrörelsen och kvinnorörelsen radikaliserade den borgerliga revolutionen

när de inkluderade "alla".

Men massmedia korrumpade själva idén om offentligt samtal när de förvrängde det till att gälla massmedia.

Massmedia var från början en inledning på det offentliga samtalet. Artiklar och bokavsnitt lästes högt i kaféerna innan själva diskussionen. Denna "urborgerliga" syn på det offentliga samtalet gör massmedierna snedvinklingar mindre farliga. Människor är intelligenta. Och människor tillsammans i samtal kan vara än mer kreativa och förnuftiga. De kan genomsåda sådant som skrivs i böcker eller tidningar. Olika offentliga monologer jämförs på arbetsplatsers lunchrum. Någon har kanske direkt information från någon släkting som jobbar på Bofors eller så har de kontakt med fredsrörelsen.

Det skulle vara elitistiskt och förnedrande att se medborgare som passiva offer för massmedias bild. De som har den här synen på medborgarna har ju då logiskt sett en insikt som inte andra medborgare har. Denna elit kan ju genomsåda.

Straff

Mathias uppfattar att i min tolkning av civil olydnad så är det viktigt att ta straffet för att vi ska gå i dialog med makten och rättsväsendet. Detta skulle vara en reformistisk strategi för att skapa mildare statsrepression och snällare lagar. Denna taktik skulle vara idealistisk och visa på en total avsaknad av maktanalys.

Jag undrar om Mathias har läst min Handbok i civil olydnad ytterst slarvigt eller om han har fått tolkningen i andra hand. Jag föreslår en mer noggrann läsning och att du Mathias återkommer. Kanske finns det ett förtydligande av några av dina missförstånd i min diskussion om Linus artikel.

Linus tycks dock inte heller ha läst min definition av civil olydnad speciellt noggrant. Jag har självklart inte någon "positiv" bild av straffet. Straff är våld och ska avskaffas. Jag tycker inte att vare sej plogbillar, nazister eller våldtäktsmän ska avtjäna fängelsestraff. Det finns ickevåldsliga alternativ till straff som exempelvis personliga ständigt närvarande assistenter/bevakare. Dessa kan både hjälpa och kontrollera. De kan utbildas att ingripa även mot de mest extrema våldsutövarna.

När det gäller plogbillarna och den påstådda viljan att straffas tycker jag naturligtvis att de ska få månadslön för att avrusta resten av alla vapen. Vi vill gärna ha många arbetskamrater som hjälper till.

Det är inte heller så att jag använder mej av Rawls definition. Min definition är precis som det står i boken en motdefinition. Min definition bygger istället på Thoreau som utvecklade själva idén med civil olydnad. Hans viktigaste politiska innovation var att straffet skulle vara en del av aktionen. Det är dock orimligt att tolka honom eller hans efterföljare (indiska självständighetsrörelsen, medborgarrörelsen, kvinnofredsläger, plogbillsrörelsen) så att straffet skulle vara bra eller önskvärt.

Man kan diskutera om Thoreaus metod - civil olydnad - är bra eller värdelös. Men som forskare i sociologi så vill jag hävda att den har en speciell dynamik. Thoreau kämpade mot människors lydnad och orsaken till deras lydnad, rädslan för straff.

Hans idé - som jag också tycker är genial - är att makten kvarstår bara så länge vi är rädda för straffet. Genom att göra aktioner utan att smita undan så mister straffet sin kraft. Staten har inte längre makt över oss. Vi utmanar genom att inte väja för straffet. Straffet är själva grunden för makt - att människor går omkring och är rädda att "bli tagna" eller straffade eller utdefinierade.

Hemliga aktioner stärker makten

Genom att inte väja undan för straffet utmanar man sina medmänniskor att också övervinna sina rädslor. Något som tidigare kändes otänkbart blir åtminstone tänkbart. Även någon som är emot oss måste erkänna att det faktiskt är möjligt att bryta mot lagen. Att avrusta vapen är möjligt för medborgare. Det erkänner till och med SAABs ledning. Denna möjlighet är också en struktur. Varje olydnadshandling skapar en möjlighetsstruktur. Det är ungefär som att göra en stig i skogen. Andra kanske inte väljer att gå den. Men om man ser att den finns där så blir den också ett alternativ.

Civil olydnad har alltså ändrat möjlighetsstrukturen i samhället på ett grundläggande sätt. Samhället kan inte gå tillbaka till hur det var innan när inte den där stigen fanns.

Hemliga aktioner skulle enligt det här synsättet stärka makten. Man talar då om för medborgarna att det faktiskt finns en stig att gå här inne i skogen. Men akta er, den är farlig. Gå inte den här stigen om du riskerar att åka fast. Hemliga aktioner skulle då sociologiskt få den för makten nödvändiga funktionen att synliggöra rädslan för repressalier. Vi behöver bli påmind om att olydnad är farligt – så ta det varligt.

När jag satt i fängelse var det tydligt hur vakterna tillät oss att bryta mot en rad regler för att vi därför skulle lyda de viktiga reglerna, de som kunde hota systemet. Vår rädsla för att bli avslöjade gjorde vår olydnad till ännu starkare bojor.

Att övervinna rädslan för att bli straffad innebär inte att man nonchalerar straffet som Linus tycks tro, eller att man slutar att vara rädd. Vi använder offentligheten för att maximera stödet för de fängslade och för att få dem frikända.

Gandhi poängterade att när staten slutar att straffa oss så måste vi trappa upp kampen. Det skulle enligt Gandhis synsätt vara i stort sett verkningslöst att utmana andra människors lydnad (utmana makten) genom att göra aktioner som accepteras. Strafflösa aktioner som demonstrationer eller ceremonier vid vapenfabriker kan dock vara viktiga av andra skäl. De kan fungera som en fest, vi ser att vi är fler. De kan också hjälpa människor i deras individuella privata upptrappning, att våga vara offentliga, våga stå för sina åsikter.

Öppenhet har också funktionen av att ta bort myten om att vi är hemliga inför säkerhetstjänsterna. Det vore ganska otroligt om inte flera säkerhetstjänster redan kartlagt Socialekologisk aktion. Men en säkerhetstjänst kommer inte att ingripa förrän Socialekologisk aktion hotar någon stat och den risken finns knappast. Socialekologisk aktions hemlighetsmakeri är snarare gentemot oss medborgare och gentemot de företag som de gör aktion mot. Och varför ska bara säkerhetstjänsterna veta vad socialekologerna sysslar med?

Plogbillsrörelsen har visat att det faktiskt går att genomföra själva aktionerna även om man är offentlig i förväg.

Jag tror att hemlighetsmakeriet inom Socialekologisk aktion mest har symboliska funktioner för deltagarna. Det skapar viktiga myter, meningsfullhet och känslan av att "vi" är radikalare än "de". Det tragiska är att de som

exempelvis riskerar att utvisas kan invaggas i den falska känslan av säkerhet.

Linus och Mathias önskar skydda de som inte vill ta för stora risker. Det skyddet är helt och hållet beroende av säkerhetstjänsternas ointresse eller välvilja.

Jag tror att det är en lång och svår process att nå överenskommelser i samhället. En motståndsrörelse måste därför lägga ner stor möda på att lyssna och bli förstodd. Möjligheten till överenskommelser är helt beroende av att symboler och aktioner är konstruktiva och att de används för att stärka en dialog med andra medborgare, även om dessa är våra motståndare. Demokrati handlar inte om att komma överens med likasinnade utan att hitta möjligheter och utrymme att leva tillsammans.

Per Herngren

Hammarkullen 1997

Maktkritik som ny maktteknik

Det är en svår balansgång att göra maktanalys utan att hamna i moralism eller syndaregister. För det första behöver man undvika att peka ut enskilda. När analysen är gjord får man se till att undvika att slå varandra i huvudet med maktanalysen.

Men motsägelsen finns alltid där – kritik mot makt och moralism blir en ny makt och en ny moralism. Antimoralism är alltid en form av moralism. Motmakt blir alltid en ny makt.

Det farliga blir när man suddar ut dessa motsägelser och tror att man själv är rättfärdig, ickepatriarkisk, rättrogen – medan ”de andra” är orättfärdiga. Tron att det finns ickehierarkiska, ickeförtryckande grupper eller individer skapar en svart-vit världsbild. Dessutom uppstår en utfrysning av ”de andra”, de orättfärdiga, de icke-trogna.

Gandhi och Thoreau ger en analysmetod som motverkar en svartvit bild i

maktanalyser. Det är inte de elaka, förtryckarna, som är problemet, utan neutraliteten, passiviteten och lydnaden. De skiljer på sak och person. Kampen handlar inte om att bekämpa de onda utan om att skapa organisationer och samhällen som ingriper för solidaritet och mot förtryck och våld.

Per Herngren

2001, version 0.12

Kritik nödvändigt i en rörelse: Judith Butler

Här är en skarp kritik från queerfeministen Judith Butler mot kritikrädsla inom den egna rörelsen:

”På många sätt är motståndet mot sympatisk kritik, eller just immanent kritik, ett utslag av den akademiska återstoden av en identitetspolitik som hävdar att kritik enbart försvagar en rörelse och inte inser att en sådan rörelses demokratiska och icke-dogmatiska utveckling är beroende av dess förmåga att hårbärgera, utan att domesticera, utmaningarna från den egna föränderligheten. Om den som framför en sådan kritik påstås ha brutit med rörelsen i fråga, då är det inget som skiljer lojalitet från dogmatiskt avvisande. Jag är övertygad om att det är det dogmatiska avvisandet av sådana utmaningar som försvagar både feminismen och lesbiska och gaystudier”.

” En livskraftig feminism måste komma till rätta med den egna delaktigheten i olika former av förtryck: kolonialt, klassbaserat, rasistiskt eller homofobt.”

Referens

”Mot egna objekt” i Judith Butler, *Könet Brinner*, 2005, först publicerad i *differences: a Journal of Feminist Cultural Studies*, 1994.

Kritisk reflektion kring plogbillsrörelsen

Texter om ickevåld, konflikthantering, samhällsförändring, civil olydnad och plogbillsrörelsen

Kunskap tar ej bort rasism: Sara Ahmed

Texter om ickevåld, konflikthantering, samhällsförändring, civil olydnad och plogbillsrörelsen